

A művészet a legjobb párbeszéd

A Nagyházi Contemporary

Akortárs galériák többnyire a tulajdonosaik nevét viselik, a név maga lesz a brand, ami egyszerre orientáció és garancia ízlésre, minőségre. A 2020 nyarán indult Nagyházi Contemporary vagány, a Falk Miksa utcában szokatlan street art nyitókiállítással rúgta be az ajtót. Szimbolikusan tekinthető, hogy a falakon, az újrafestett fehér rétegek alatt ott bújnak meg a kezdő kiállítás graffitije, és erre rakódnak rá sorra az új kiállítások élményanyagai. Nagyházi Lőrinc a szomszédból, a város első antikvitásüzletéből, a Nagyházi Galéria és Aukciósházából érkezett, Danka Zsófia művészeti vezetővel együtt viszik a NaCo-t. Mindketten Angliában tanultak, kézenfekvő volt, hogy ezzel kezdtük a beszélgetésünket.

JJ: Lőrinc, evidens volt, hogy Londonba mélyen tanultál?

Nagyházi Lőrinc: London a világ műkereskedelmének egyik központja. Itthon csak művészettörténet szakra mehettem volna, tágabbnak és korszerűbbnek tűnt a londoni irány, ahol művészettörténetet, jogot és biznismenedzsmentet is tanultunk, sokkal gyakorlatiasabb az oktatás, a műkereskedelem is egyetemi szak. A művészettörténetből is ismert Grand Tour történelmi gyökerei is belejátszanak London központi szerepébe ezen a területen, ebbe most persze nem érdemes belemennünk, ahogy abba sem, mennyire megzavarja mindezt most a Brexit. De amikor egyetemre mentem, London tökéletes választásnak bizonyult.

JJ: Elvárta a család, hogy műkereskedő legyél?

NL: Nem erőltették soha, de gyerekkorom óta tevékenykedtem az üzletben. Úgy neveltek, hogy ha vágytam valamire, munkát adtak, amivel megkereshettem az árát. Nyolc évesen már ruhatáros voltam az aukciókon, középiskolásként olasz ügyfelek telefonos licitjeit intéztem, de akkor dőlt el, hogy ez lesz az utam, amikor 15-16 éves koromban eltöltöttem egy gimnáziumi évet Angliában, ahol felvettem tantárgynak a rajzot – leginkább azért, mert nem kellett belőle vizsgázni. Komolyan vették a rajzoktatást, odafigyeltek rám, javítottak, tanítottak, és bár sose tartottam magam tehetséges alkotóművésznek, meglepődtem, mennyi mindent tudtak kihozni belőlem ezzel a törődéssel. Más szem-

mel kezdtem nézni azokat a festményeket, szobrokat, műalkotásokat, amelyek között felnőttem, és hazatérve már tudatosan készültem a pályára.

JJ: Zsófi, te hogy kerültél a művészet közepébe?

Danka Zsófia: Habár nem műkereskedő családból származom, a művészet szeretete otthon benne volt a levegőben, kicsi korom óta sok kiállítást néztünk meg a szüleimmel. Ehhez jött az általános iskolában a grafika-szakkör, középiskolában a művészettörténet szeretete. A Pázmányra jártam művészettörténet szakra, majd Angliában, Manchesterben végeztem a mesterképzést kortárs kurátori szakon. Hazatérve kurátorasszisztens lettem a Műcsarnokban, dolgoztam kereskedelmi galériákban. Jelenleg a Négyszoba Galéria kurátoraként rendezek kiállításokat, és az Artlocator magazin szerkesztője vagyok.

JJ: Az alkotói pálya egyikőtöket sem érdekelt komolyabban?

NL: Nekem voltak sikeres eladásaim, amikor a gyerekrajzaimat kínáltam apám barátainak az aukciók alatt, akik 50-150 forintért meg is vettek párat, bár inkább a gesztusért, mintsem a forradalmi művekért.

DZs: Lőrinc kereskedelmi vénája azóta is nagyon erős, engem pedig mindig is a művek mögötti diskurzusok érdekelték.

JJ: Zsófi, ha össze kéne foglalni pár mondatban, mit tanultál a Pázmányon és mit az angliai egyetemen, hogyan fogalmaznál?

DZs: A Pázmányon tanultam meg kutatni, szétválasztani a lényeges elemeket a lényeg-

telenektől, egyfajta elméleti hozzáállást oktatottak, de engem mindig érdekelt a kortárs művészet gyakorlati oldala is. Igyekeztem önállóan fejleszteni magam, önkénteskedtem a Ludwig Múzeumban, gyakornokoskodtam galériákban, az Art Market Budapesten. Szakdolgozatomat Pauer Gyula művészetéből írtam, a téma alkalmat adott, hogy megértssem a neoavantgárdtól a máig húzódozó összefüggéseket.

A BA után mindenképp kortárs kurátorképzésre szerettem volna járni. Felvettek New Yorkba és Londonba is, de a korlátozott pénzügyi lehetőségeim miatt Manchesterre választottam. Utólag jó döntésnek bizonyult. Manchesterben először sokkoló volt a szabadság, a frontális oktatás teljes hiánya. Nagyon lazának tűntek a keretek, összesen négyen voltunk a csoportban, beszélgettünk, elmentünk együtt helyekre, és át dumáltuk, ki mit vett észre, kiállításokat rendeztünk az egyetem galériájában, szövegeket írtunk. Egyfelől beledobtak a sűrűjébe, másfelől pedig magunkra hagytak, legalábbis ez volt az érzésem az itthoni tanulmányaim után.

JJ: Érdekes, hogy ezt mondd, mert ez viszatérő elem, amikor a harmincas korosztály külföldön tanult tagjaival beszélgetek. Talán itt érhető tetten leginkább az oktatási rendszerek különbözősége, hogy mennyire vezetett és uniformizált az oktatás, vagy mennyire ad teret annak, hogy a résztvevők megtalálják azt a speciális szeletet, ami őket érdekli.

DZs: Ha az ember rájön arra, hogy a sza-

badság igazából jó, és nekilát mindent magába szippantani, az hatalmas élmény. Manchesterben tanultam meg, mi az a kurátori szakma, milyen csapásirányokat kell feltérképezni, kiket kell megismerni. A kinti szakdolgozatomban valójában egy kiállítás volt, mert nemcsak elméleti témák közül lehetett választani. A tárlat a *Between two folds* (Két hajtság között) címet viselte. Pauer Gyula pszeudofestményeivel foglalkoztam előtte sokat, aki mindig gyúrta, alakította a vásznait, és ebből kiindulva kezdtem vizsgálni, kik azok a művészek, akik megdolgozzák a vásznat, a mű hordozóját, aztán hogyan jelenik meg ez a szobrászatban, az installatív művészetben. Egyszóval az anyaghoz való szokatlan hozzáállás érdekelt.

NL: Ezen a ponton közbevetném, hogy Pauer Gyula fia révén találkoztunk Zsófi-val.

DZs: Pauer Gyula idősebbik fia, Gellért csoporttársam volt az egyetemen, nagyon jó barátok lettünk, Lőrinc pedig egy társaságba járt vele.

NL: Gellért bemutatott minket egymásnak, és nagyjából azóta, 7-8 éve beszélünk Zsófi-val egy kortárs galériáról.

JJ: Miért kortárs, hiszen van már itt egy klasszikus galéria?

NL: Azt is csinálom. Mindkét világnak megvan a maga szépsége. A kortárs nekem új, az aukciók világa, ahol gyűjtőkkel, kereskedőkkel, örökösökkel dolgozunk, Zsófinak idegen. Az aukciós eredmények alapján a világon a kortárs művészet fejlődik a legdinamikusabban. A 90-es években az impresz-

zionisták voltak a csúcson, most a post war aukciók körül van a legnagyobb nyüzsgés, ez a két kategória a piacvezető. A kortárs két fő részre oszlik, a feltörekvőkre, ők a friss, fiatal alkotók, akiket galériák képviselnek és nevelnek fel, majd art fair-eken pozicionálják őket, és van a post war kategória, melynek árai az aukciókon alakulnak. Szerencsés helyzetben vagyok, hogy egy házon belül képviselhetek minden korszakot.

JJ: Lőrinc, téged milyen téma foglalkoztatott először a kortárs művészet kapcsán? Miről szólt a szakdolgozatod?

NL: Engem is meglepetésként ért annak a szabadsága, hogy bármit lehetett választani, és ez előhozta belőlem a kecec énemet, de inspirálnak a kihívások. Olyan témát választottam, amiről három év alatt egy szó sem esett, nincs hozzá rendes szakirodalom, sem statisztikai adat. Ez pedig az aukciók pszichológiája volt. Kortárs művészeinknek mindig Berkes Antallal példázom, talán már unják is. Berkes életművében nincsenek nagy kilengések, mégis egy ugyanolyan kaliberű festménye időnként minden látható indok nélkül dupla vagy akár tripla áron kel el. Kíváncsi voltam, mik azok a körülmények, melyek felerősítik a vásárlási kedvet. Nagyon érdekes dolgokat találtam, többek közt annak megerősítését, miért jobb a becsértékes rendszer, mint a nálunk elterjedt kikiáltási áras. Találtam egy kutatást, amely azt igazolja, hogy az emberek „től-ig” értékhatárok megadása esetén hajlamosabbak többet költeni, mint fix értékeknél.

JJ: A műkereskedelem részben pszichológia...

NL: Gyakran kérdezik tőlem szakmán kívüli barátaim, hogy mitől lesz egy festmény értékes. Nincs rá más válaszom, mint az, hogy ez érzelem.

DZs: Úgy látom, az érzelmek mellett sokszor közrejátszanak a befektetési és az önértékelési kérdések is. Ki vagyok, pontosabban ki leszek én a magam és mások szemében, ha ezt a műtárgyat megveszem? Milyen pozíciót biztosít nekem ennek a festménynek a birtoklása?

NL: Nem szeretem azt a vásárlási indokot, hogy a műtárgy jó befektetés. Mai napig sok Art Trust Fund alakul, van ennek létjogosultsága, de én azt mondom, azért vegyen az ember műtárgyat, mert ha ránéz, jobb kedve lesz, örül neki. Erre bármilyen stílusú és kategóriájú tárgy alkalmas. Kortárs művészet és art deco bútorok – nekem most ez ad örömet az otthonomban.

JJ: A befektetési szempontú műtárgyvásárlás és a street art között vannak fokozatok. Visszaugornék a beszélgetésünk elejére: miért a street arttal kezdtetek?

NL: Az, hogy a falra fessünk, és ne adjunk el semmit, bármilyen meglepő, kettőnk közül a kereskedőnek az ötlete volt, azaz az enyém. Nem bántuk meg, pozitív visszajelzéseket kaptunk. Bejött a másság, és pezsdítően hatott. Egyetemi éveim alatt hallottam először Banksyról, az ő figurája ihlette a belépőnk. Szeretem a kötözködő, kemény, arcpirító modort, ahogy elénk teszi a véleményét

a társadalomról. Kedvencem a sotheby'ses akciója az önmagát ledaráló képpel. Kicsit sajnáltam is, mert öngólt lőtt, hiszen a kép értéke nagyságrendeket ugrott a darálás után. Kíváncsi voltam, kiket találunk itthon ebben a műfajban, és szerencsére sok tehetséges embert fedeztünk fel, akik csak itthon ismeretlenek, a nemzetközi szinten számos fesztiválon vesznek részt Berlintől Miamiig.

JJ: Hogyan dolgoztok együtt, milyen szempontok szerint válogatjátok ki a művészeket, mit lehet tudni a galéria programjáról?

DZs: Mindenben egyeztetünk, de a munkamegosztás szerint én felelek a művészek válogatásáért, a kiállítási koncepció kidolgozásáért, és Lőrinc viszi a gazdasági dolgokat, ő teremti meg a háttérrel. Úgy vágtunk bele a galériába, hogy már kialakult köztünk egy bizalommal teli, jó viszony. Rövid történetünk alatt arra is volt már példa, hogy belevágtunk valamibe, ami üzletileg kockázatosnak tűnt, de jól jöttünk ki belőle.

NL: Nevesíthetjük is akár: Agg Lili *Invitation to Practice Boredom* (Meghívás az unalom gyakorlására) című kiállításáról van szó. A megnyitó estéjén eladtuk az anyag felét. Nagy meglepetés okozott egy-két régi gyűjtőnk, nem tudtam, hogy ennyire nyitottak az újra. Fiatal gyűjtők is vannak, csak nem úgy viselkednek, mint a régiek. De a fiatalok körében kortárs műveket kitenni a lakásba trendi.

DZs: Nagyon szeretem Lili munkáit. Összetett, mély anyaggal jelentkeztünk, amit nehéz volt installálni, de nagyon megfogta a gyűjtőket. Szerettük, hogy mozog, izgalmas, elegáns, de mégis sokrétű, a ránk nehezedő teljesítménykényszerre reflektáló. Az internet, a folyamatos információáradat teljes generációkat nevel figyelemzavarossá, állandósult az identitáskeresés. Agg Lili munkáiban visszatérő elem a hiány, a kiegészítés, a pontatlan emlékezés vagy a hiba, a hétköznapi abszurdítások kérdésköre. Mozdó szobrai görbe tükröt tartottak sziszifuszi törekvéseinknek.

Amikor a galériába válogatnak művészeket, nem az esztétikai szempont az elsődleges, hiszen ha egy műtárgynak nincs több rétege, hamar unalmassá válik. Közös szál a művészeinknél, hogy mindenki reflektál a körülöttünk zajló történésekre, arra, hogy minden, amit természetesnek hittünk, felborult. Dóczi Attila egyéni kiállítása (*Fragments of Eternity*) konkrétan erről szólt. Mi marad utánunk, mit fognak a jövőben megtalálni a mi vizuális kultúránkból, és hogyan fogják azt értelmezni?

Kiállítást rendezni erős koncepcióval érdemes, ez egy kis tér, ide jobban szeretek egyéni bemutatókat tervezni. Ennek ellenére két pop-up csoportos tárlatot rendeztünk, ha a kezdő street art eseményt nem számolom. Az első *Repülő üzemmód* címmel a digitalizációról szólt. A street artos, popos vonal kiegészült Jagicza Patrícia finom, ön-reflexív világával, Folk Imre és Dóczi Attila harsány vizualitása találkozott a finom megformáltsággal. A kiállításon bemutatott mun-

kák mind más megközelítésből kapcsolódtak a technológia hatalomátvételéhez, ahhoz, hogy nem vagyunk jelen a saját időnkben.

A legutóbbi kiállításunk január közepéig volt látható *Personal Mythologies* címmel. Hat fiatal művész munkáival mutattuk be a kortárs képzőművészeti diskurzus paradigmáit, olyanokat, mint az egyén és a közösség kapcsolata, a flowélmény keresése. Minden művésztől igyekeztem emblematikus munkát beválogatni, amellyel saját munkásságukra reflektálnak vagy utalnak vissza. Most megint egyéni tárlatok következnek.

JJ: Lőrinc, említetted, hogy külföldön a kortárs galériák feladata művészek felépítése. Itthon is van ilyen ambíciótok?

NL: Persze, de tudni kell hozzá, hogy a magyar művészek rekordjai nem itthon keletkeztek, gondoljunk Hantai Simonra, Reigl Juditra vagy Vasarelyre. Nemzetközi szinten kell befutni. Mi is szem előtt tartjuk ezt, külföldi galériákkal tervezünk együttműködni, New Yorkban, Londonban egyezkedünk már néhányal. A legizgalmasabb része ennek a kérdésnek, hogy szeretnénk a nyáron egy művésztelepet elindítani az alsóbogáti kiskastélyban, ha a koronavírus engedi. Ez még apám terve volt, a nagybányai festőis-

↑
DANKA Zsófia és NAGYHÁZI Lőrinc
Fotó: Újvári Csaba

kola inspirálta. Hosszú távra tervezünk, művészbarát, díjmentes helyet szeretnénk, terveink szerint az anyagokat és a szakmai felügyeletet mi biztosítjuk majd szponzorok segítségével.

DZs: Szakmai előválogatás után kerülnek kiválasztásra a művészek. A klasszikus művésztelepi felállás mellett támogató, fejlesztő programokat, közös workshopokat, beszélgetéseket is tervezünk. A galériában is tapasztalom, hogy aki bejön, nyitott, de tele van kérdésekkel: hogyan kell nézni egy művet, miről szól egy munka, mi a történet a műtárgy mögött. De a kortárs művészetet fenntartással kezelők is meglágyulnak, ha megértik, mi van egy-egy munka mögött. A művészet a legjobb párbeszéd. Sokszor kérdezik tőlem, miért jöttem haza, miért nem külföldön vállaltam munkát. Szerintem érdemes itthon ebbe a közegbe investálni, és bár még sok a tennivaló, jók a perspektívák, rengeteg tehetséges művészünk van, értékteremtő és értelmes munka velük foglalkozni.